

Урок 12

Професійні слова і терміни

Прочитайте речення. Зверніть увагу на виділені професійні слова.

1. Невеликий катер прудко жене поперед себе довжелезну порожню **баржу**, уткнувшись носом їй у **корму** (В. Малець). 2. Я сім років у шахті працював, **бури** **шпури**, довбав глибокі **лунки**... (І. Савич).

- Для представників яких професій характерні виділені слова?
- Чи часто ці слова вживаєте ви? Зробіть висновок про особливості професійних слів.

Професіоналізми – це слова та словосполучення, властиві мовленню людей певної професії, галузі.

До професіоналізмів належать назви знарядь праці, трудових процесів, специфічні професійні вислови.

- *перерва, вікно, щоденник – вчителі;*
- *напруга, струм, щиток – електрики;*
- *сівба, елеватор, оранка – хлібороб.*

Здебільшого професіоналізми застосовуються в усному неофіційному мовленні людей певного фаху. У писемній мові професіоналізми вживаються у виданнях, призначених для фахівців (буклетах, інструкціях, порадах).

Професіоналізми використовують також літератори з метою створення професійного колориту, відтворення життєдіяльності певного професійного середовища у своїх творах.

Вправа 84. Користуючись довідкою, укладіть словнички для спеціалістів двох із названих професій. Доповніть ці словнички кількома власними прикладами.

Будівельник

Художники

Музиканти

Лікарі

Довідка. Компрес, акварель, цемент, симфонія, стетоскоп, котлован, октава, бетон, гама, цегла, мольберт, нота, кран, палітра, аспірин, акорд, рецепт, ескіз.

Перевірте себе

Будівельник

Цемент
котлован
бетон
цегла
кран

Художники

Акварель
гама
мольберт
палітра
ескіз

Музиканти

Симфонія
октава
нота
акорд

Лікарі

Компрес
стетоскоп
аспірин
рецепт

Виконайте завдання
“Професійні слова”

<https://cutt.ly/XXuaEvG>

Термін – це спеціальне слово або словосполучення, яке вживають для найменування конкретного поняття з якоїсь галузі знань: науки, техніки, політики, мистецтва тощо.

За структурою терміни можуть бути як **одним словом** (*аналіз, суфікс*) так і **словосполученням** (*приватна власність, білий віри, середній рід*).

Велика кількість термінів є словами іншомовного походження: *лексика, рентген, біологія*.

Головною ознакою термінів є їх **однозначність**, адже від чіткого і однакового розуміння вченими терміна залежить розвиток наукової думки. Хоча інколи одне й те саме термінологічне слово має різні значення в різних галузях знань.

Наприклад, термін **”операція”** має значення:

1) хірургічне втручання

2) проведення спланованих бойових дій

3) переведення коштів з рахунка на рахунок

Прочитайте речення. Визначте професіоналізми і терміни, випишіть їх. З якою метою ці слова використано в реченнях?

1. Залізний лом іде, і його чекають ряди порожніх мульд унизу, і ти маєш управляти своїм магнітно-грейферним краном (Олесь Гончар).
2. Дзвенять якорі. На бакборті трап тихенько скрекоче. І раптом наказ: “Повернути. Вест” (О. Близько).
3. Яка боротьба у вас була: ушу, карате, самбо? Я, наприклад, в інституті займався дзюдо і карате-кіокусин-кай (З журналу).

Перевірте себе

1. **Залізний лом** іде, і його чекають ряди порожніх **мульд** унизу, і ти маєш управляти своїм **магнітно-грейферним краном** (Олесь Гончар).
2. Дзвенять **якорі**. На **бакборті трап** тихенько скрекоче. І раптом наказ: “Повернути. **Вест**” (О. Влизько).
3. Яка боротьба у вас була: **ушу, карате, самбо**? Я, наприклад, в інституті займався **дзюдо і карате-кіокусин-кай** (З журналу).

Установіть відповідність між медичними термінами-синонімами

А травмування	1 приступ
Б напад	2 шрам
В рубець	3 лихоманка
Г пропасниця	4 пошкодження
Д ядуха	5 задишка

Перевірте себе

А-4, Б-1, В-2, Г-3, Д-5

Поміркуйте:

1. У яких стилях можна зустріти професіоналізми і слова-терміни?
2. Чому в багатьох випадках виникає потреба в професіоналізмах і термінах?

